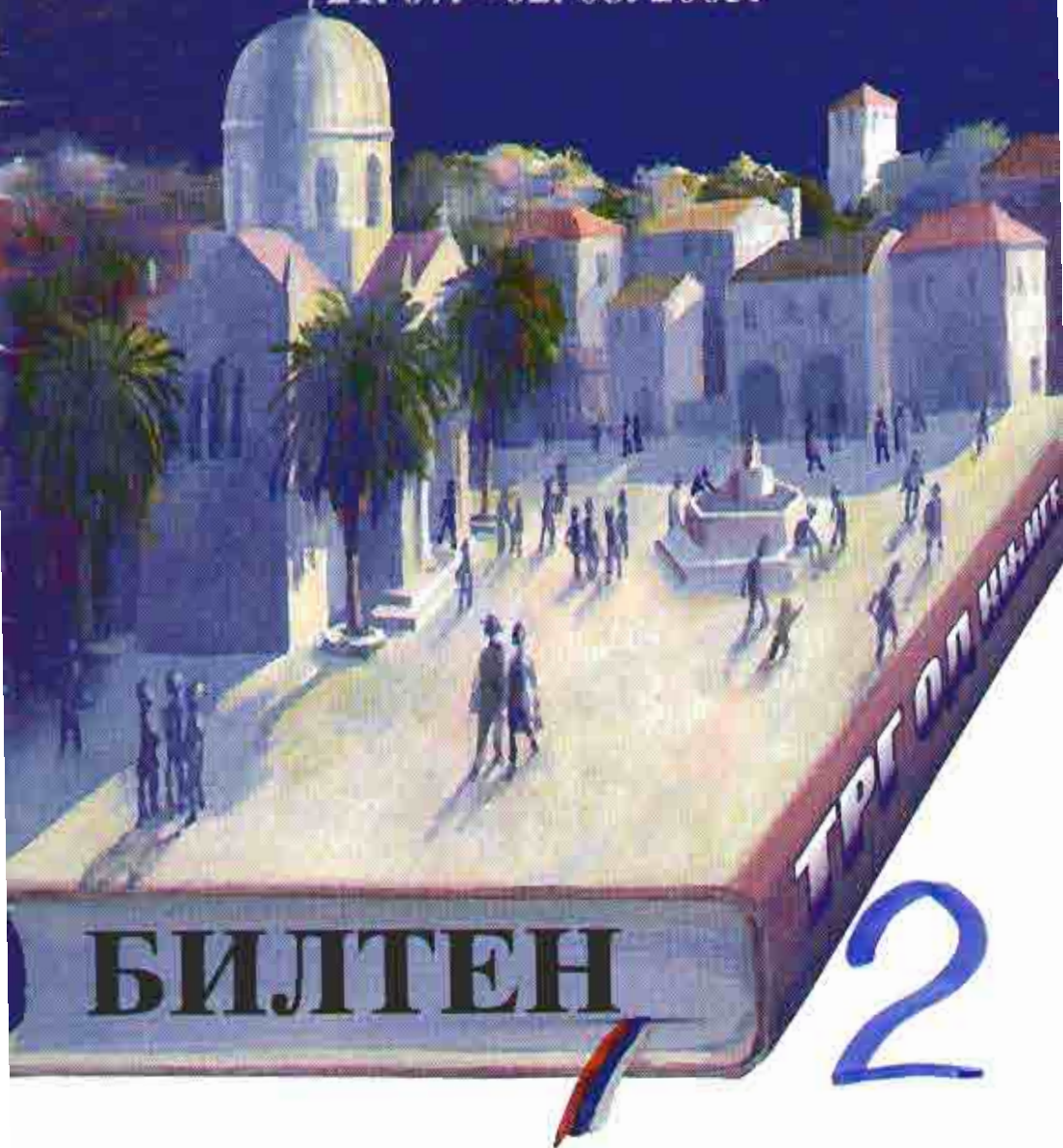

ХЕРЦЕГ-НОВИ
ТРГ ОД
КЊИГЕ

† 21. 07. - 02. 08. 2003.

БИЛТЕН

2

«ТРЕЋА КЊИГА» - ПРОГРАМ ДО 29. ЈУЛА 2003.

Петак, 25. јул, 21:00 час

ANTOLOGIA SERBICA (I-III) – «Орфеус» Нови Сад

Приређивач проф. др Јован ПЕЈЧИЋ

Први том – «Примону душа моја» (молитве Светог Саве и молитве о Светом Сави) Други том – «Време и вечност» (српске молитве од 13. до 20. вијека) Трећи том – «Чудо речи» (српске похвале од 13. до 20. вијека)
Уводна ријеч: Желудраг Никчевић, Селимир Радуловић

22:00 часа

ПРОСВЕТА, Београд – Резервисан термин

Субота, 26. јул, 21:00 час

ИЗНАД ИСТОКА И ЗАПАДА

(вече поводом проглашења владике
Николаја Велимировића за свеца)

Вече у славу и част Светог и равноапостолног владике, како је овац Јустин називао владика Николаја.
Његово високопреосвештенство митрополит црногорско-приморски Амфилохије,
Проф. др Богољуб Шијаковић

Недеља, 27. јул, 21:00 час

САВРЕМЕНИ КЊИЖЕВНИ МОЗАИК ЦРНЕ ГОРЕ

Ранко Јовковић, Миодраг Вуковић, Гаро Јовановић, Андрија Радуловић, Мишо Трипковић, Радомиро Уљаревић и Бећир Вуковић

22.00 часа

Љиљана Хабјановић-Ђуровић – ИГРА АНЂЕЛА (Александрија, Београд)

Представљање најновије књиге наше најтиражније и најатрактивније списатељице
(«Женски родослов», « Ана Марија ме није волела» «Петкана»)

Уводна ријеч / Желудраг Никчевић

Понедељак, 28. јул, 21:00 час

Др Милош Милошевић – ПОМОРСКИ ТРГОВЦИ, РАТНИЦИ И МЕЂЕНЕ

(Еквилибриум, Београд / Циљ, Подгорица)

Проф. др Миленко Пасиновић, Проф. др Рајко Вујинић и Др Милош Милошевић

22:00 часа

Мираш Мартиновић – ТЕУТА (Геопоетика, Београд)

проф. др. Божидар Шекуларац и Симонида Кордић

Беседа академика Драгутина Вукотића на отварању сајма «Трг од књиге»

БУДУЋНОСТ СВИЈЕТА НЕ ЗАВИСИ ОД ЕКОНОМИЈЕ НЕГО ОД ДУХА

Веома улажни љубитељи књиге, даме и господо, указана ми је чист љубазним позивом да отворим овогодшњу свечаност посвећену илагању књиге.

Географским положајем и природним љепотама привилеговани Херцег-Нови вјекovima је привлачно осјећајне и муаре људе, вредни стараоце и угледне грађане. У овом граду украшеном етнотичном флором и испуњеном медитеранском аромом, боравили су и стварали многи књижевни великани, од којих су само неке – Михајли Новљани овјековјечили њиховим попрејима, постављеним у градским парковима и на трговима. Ричејчу, овај прекарни град је био и остао умијетничко стјепиште и угодно људско пристаниште свим добродушним људима и префињеним душама. У мору, које запљускује херцеговачке обале усидрена је временска бесконачност и просторни бескрај. Херцег-Нови може да се поноси својом културном мисијом и дугогодишњом традицијом у екстримњивом одржавању сајмова или прелника књига.

«Књиге се не пишу за себе, већ за читалачку публику,» говорио **Радован Зоговић**. Заправо, сајмови се организују да би се књига приближила заинтересованим људима. Губитак смисла живљења је најопаснија болест савременог, егзистенцијалним безнађем и пријетљивом технологијом, планетарно узурпираног свијета. Уистину, хуманим порукама и безусловним човјекoљубљем ошмењене књиге дјелују терапеутски

или, пак, могу да амортизуу психо-социјална патолошка стања међу људима и народима.

Мудрост се постиже успостављањем равнотеже између човјекoвог емоциoног и масленог бића, ер се људи понашају више на темељу осјећања него мишљења, нако се осјећања и мисли интентивно прожимају и нераскидиво преплићу. Заправо, емоцијална интелигенција представља «*основни таленат за живљење*» а не може се живјети без циља, смисла и наде.

Живот је једна од чудесних творевина, созданих од «*звјездане прашице*». Ерго, човјек је еволутивно створење Космоса рађени на Земљи. Овог свиђушног гиганта, мождава функција, односно евољутна способност уобратиље чини дијелом неизмјерене Васељене. Заправо, мозак је неуморан, од размисљања и осјећања постаје оштрији и бистрији. Кроз књиге треба тражити рјешење за цивилизацијске и животне ребусе, као и многе друштвене изазове и мравне дилеме. Залатак науке, и књиге, да у неиздљивом открива видљиво: да у малом пронађемо велико у микрокосмосу тражи моделе устројства макрокосмоса и да утврди право мјесто човјеку између земље и неба.

«Залатак умијетности је, пак, да штити човјекову личност од безличности, како је говорио **Блаже Конески**.

Стваралаштво до краја живота је један од предуслова дугавјечности, јер радом човјек бар, дјелимично, одлаже сопствену смрт.

Poslije biološkog kraja, čovjek sa sobom ne ostavlja ono što je sakupio nego samo tragne vrijednosti koje je ostavio. Istini za volju, čovjek poslije smrti ostavlja svoje ime. U međuvremenu, dolazi do izražaja najveća snaga vremena, sadržana u zaboravljanju prosječnoga, a zaboran je svojevrstan mentalni zločin, defekt u pamćenju. Knjige ne moraju obavestiti da radikalno mijenjaju svijet, ali ta suzbijanjem zaborava statiko unapređuju. Iledako biološki, čovjekov život je kratki saznanji trenutak, između rađanja i smrti, koji treba što prije i što više ispuniti duhovnim i estetskim vrijednostima. Putanje je, po **Borneu Pasternaku**, najviša čovjekova preokupacija. Najvažnija obaveza autentičnog intelektualca se sastoji u suzbijanju «diktature banalnosti», «*Хомо саманса*» треба преименовати у «*Хомо емотивалис*» због свестраног значаја «осјећања» на целокупно људско функционисање. «Будућност смрети не зависи од економије него од духа», прогностира **Александар Солжењини**. Интелектуални тренинг може да се проводи рјешавањем укрштених ријечи или читањем детективских или хорор романа или, пак, свјетских класика. Духовност је насупрот потреба савременог човјека. На жалост мисловна публика није превише заинтересована за читање књижевних дјела, јер се радије окреће електронским медијима, који захтијевају посебну пажњу и мисловно филтрирање. Оправдан је страх да ће књига у наредном вијеку изгубити предност над телевизијским екраном и Интернетом. Наиме, телевизија постаје средство информационе репресије, у виду тешко провјерљивих и суштествних емотивних дезинформација.

Нема више необразованих ни анискообразованих људи, јер их телевизија током свакодневног пасионираниог гледања редуктира на полуобразоване. Међутим, елитни интелектуалци треба да има своју, а не позамљену интелигенцију.

Укратко, телевизија је одвојила људе од књиге и читања, мијењајући цивилизацијску матрицу. Данас се више гледа него што се чита, али се свијет не мијења на боље. Зашто да се читају књиге кад могу да се гледају на екрану и читају либрофобија.

Интернет је направио револуцију у међуљудским односима. Савремена дјела мијењају свој био ритам, бјеже из дана у ноћ, Интернет еротике и порнографија подижу нову сексуалну револуцију, праћену промискуитетом и експлозивним ширењем полних болести и пандемијама силе. Каква год секо пожелите, можете га наћи на Интернету. Футуролог **Ден Пирсон** предвиђа да ће компјутери достићи људску интелигенцију 2015. године.

Рачунари дешавају човјехове потребе за учењем и стицањем знања.

Упркос наведеном, страху за судбину књиге нема мјеста.

«Библиотека може да узиме мјесто Бога», тврди Умберто Еко.

Штампана ријеч подстиче на размислање, док слани глас немислање. Интелектуално уживање треба тражити у студииозном читању, а не у сурфовању Интернетом. Читање је једна од најважнијих човјехових функција, категорично потврђује **Маргарет Дирис**.

Књиге и надаље треба да представљају солидан темељ широког образовања и кристализациону основу опште културе.

«Компакт диск je jeftina informacija, a štampana «*Enciklopedija Britanika*» je kultura», kaže njen urednik. Dakle, štampana knjiga nije ugrožena elektronskom književnošću. One se ukrštaju, ali ne potiru.

Duhovna ljepota, izazvana doakoizmom i hedonizmom, uvodi lachnost u stanje «*spiritualnog ravnodušja*» i životnog nihilizma, a ljudima su uspjeh i stvaralačka satisfakcija nasušno potrebni, kao kibernetik.

Nova civilizacija se naziva «*kreativno društvo*», u kojem se ključni neuroni nalaze u svojoj supstanci kore velikog mozga, neophodnoj za funkcionisanje uma. Mozak uobičajeno radi sa pet odsto kapaciteta, a kod najveće mentalne koncentracije koristi se 30 odsto potencijala. To znači da se samo sa djelimičnim angažovanjem ljudskih smotivnih i misaonih sistema, mogu efikasno provoditi istraživanja u svim naučnim oblastim i uspješno

delovati u svim granama umjetnosti. Takvim kreativnim postupcima se mogu ostvarivati promjene u svijetu, praviti ga boljim i lepšim. «*Život je kratak i prolazan, a pisana riječ je čvrst i vrijedan bilješt i dokaz da je čovjek postojao.*» kaže **Papa Jovan Pavle Drugi**, izražavajući zabrinutost za sudbinu čovječanstva. «*Riječ je oružje. Jezik je bojni polje borbe za moć i vlast. Jezik je postao politički i tako prekinuo vezu sa istinom. Istina je ono što ne lišje u novinama, ono što se ne pokazuje na televiziji*», prekoričena i optužuje **Indri Čomski**.

Čovjek je bit velike politike i htio bi da se okrene sebi i malim ličnim potrebama. Običan čovjek e umoran od svakodnevnog nasilja, modifikovane istorije i socijalne nepravde.

Jedini i pravi put do emancipacije je preko učenja i znanja, odnosno prisnog družovanja sa istinoljubivim knjigama. Zauvažujući na pažnji i strpljivosti - proglašavam Sajam knjiga otvorenim.

Поздравна ријеч председника општине Бура Петковића

КЊИГА ЈЕ ОПСТОЈНОСТ И СУДБИНА

Dragi prijatelji, uvaženi poštovanci! Pisane riječi i knjige, jedan pjesnik je u jednom стиху rekao: «*И књиге се радују када се састају људи...*» Вечерас нас је окупила величанствена хришћанска снага књиге у којој живи туснута памћење народа, мудрост вјекова, болно искуство човјека; обични или необични доживљаји љубави, вјере, наде, добротe; нешто што се не даје до краја ни окупити потпуни уму... Књига је опстојност и судбина, моћ, оно што најискренује посредује између људи и бића која мисле.

Кажу да нема напорнијег посла од «*грађења*» књиге. То је немарство од којег немари никад и никако не одустају, увијек желећи да долају још по коју шиглу да би њихов монумент био лепши оку, јаснији и одређенији уму, ближи читаоцу... Да би нама, «*члановима њихове паролије*», подарили божанску радост и богатство духовне лепоте.

Херцег-Нови је од вечерас оваз лиреко паролије, велике књижевне дјелатности. Хвала свима који су допринијели да буде овако дивна и оволико богата.

Драган Јовановић – Данилов и његов пјеснички поздрав Сајму

САЈАМ ЈЕ ОГЛЕДАЛО ГРАДА, ПИСАЦА И ЧИТАЛАЦА

Пјеснички поздрав на отварању «Трга од књиге» упутио је пјесник Драган Јовановић – Данилов. Прочитао је своје двије пјесме «На тржници у Херцег-Новом» и «Океан – срце». Послије тога дао је кратку изјаву за Билтен «Трг од књиге».

Потврђује се да је овај сајам једно лепо огледало Херцег-Новог и огледало за сваког писца, али исто тако и за сваког читаоца, јер зашуду је књижевност – ако нема читалаца. Данило Киш је својевремено рекао:

«Само луд човек може писати, а да при том зна да то нико неће да чита.» Према томе, све је упућено на читаоца, на онога без кога нема литературе.

Овај Сајам, заправо, потврђује да нема истинске

књижевности без тих тајанствених телепатија између писца и његовог читаоца.

И он потврђује још једну ствар, а то је да књига увек доспе тамо гдје треба. Једна лепа руска пословица каже:

«Књига може да доспе докле ни вода не може.»

На наше питање шта мисли о новој локацији сајма, Данилов нам је рекао:

«Белавишта» је право место, у срцу града, право и истинско огледало. Ја сам раније само једном долазио на Сајам у Игалу, али чини ми се да је много лепше и срећније решење што је то овде и нема довољно лепих речи да нахвалим све ове људе који стоје иза тога да се Сајам одржава овде и буде баш таков какав јесте.

УКРАТКО *** УКРАТКО ***

«Трг од књиге» посјетио је аташе грчке амбасаде у Београду Николас Цицимелис. Међу публиком је једне вечери био и Зоран Жижич, потпредседник СНП.

УКРАТКО *** УКРАТКО ***

Друга конференција за новинаре «Трга од књиге» биће организована у понедељак, 28. јула у 11 часова у Градској библиотеци.

Промоција збирке пјесама «Недремано око» Рајка Петрова Ного

ЈЕДАН ОД РИЈЕТКИХ КОЈИ ИМА ПРАВО НА ВЕЛИКЕ РИЈЕЧИ

Рајко Петров Ного рођен је 1945. године у Боријама код Калиновика, дипломирао је књижевност и језик на Филозофском факултету у Сарајеву, а магистрирао на Филолошком у Београду. Објавио је збирке пјесама: «Зимомора», «Звериња», «Безакоње», «Планина и почело», «Лазарева субота», «На капијама раја», «Хајдучија». Пише за дјecu, књижевне критике, приредио више антологија и сабраних дјела... Друго издање збирке пјесама «Недремано око» издала је Српска књижевна задруга ове године, садржи преко тридесет пјесама, од којих је пјесник прочитао десетак. Инспирацију за двије пјесме – «Тројар лета» и «Запис за манастир Савина» добио је баш у Херцег-Новом.

На самом почетку пјесник Ного је изразио задовољство што је ове године сајам добио право мјесто – на тргу Белависта, јер је изузетно угодно казивати стихове код цркве Светог Архангела Михаила, а са друге стране – **Алекса Шантић** који је и бронзи лијеп као **Аполон**.

«Крајње је вријеме било да се херцеговска власт досјети да је ово прикладан простор за овакве садржаје», закључио је пјесник Ного.

Пјесмом «Челе Рашовића» пјесник је «открио» да води поријекло од **Рашовића** из Куча. Пјесник је прочитао потресну пјесму «На Каракају» на Дрини, гдје све пропада само гробље расте, као и пјесму о **Марку Миљанову** односно о томе шта би било, рецимо, када би данас Марко појахао своја «Арнауца љута» и да «кроз варош хубурлије пали», како је то записао **Трифун Ђукић**. У пјесми «Недремано око», по којој је добила назив читава збирка, пјесник сматра да је недремно Божје око зачас задријемало, па нас је због тога снашло ово што нас сналази минулу деценију и по. Господ увијек будан спава, «а ако само трелне - све поремети се сав земаљски шар». За пјесму «Тужбалица» пјесник је рекао да «језик види све прије и да ја немам ту заслугу» јер пјесма звучи ријечи рода нашег – «награјило», «недоба», «Зорито и Ноћило», «забасо си награјило у неславно месојеђе».

«И раније су се код Рајка Петрова Нога појављивале алузије, дозивале слике и узимао покоји штит из велике књиге или из великог кода, како **Нортрон Фрај** назива Библију. Сада се, међутим, велика књига склопила око Ногових пјесама као широки оквири или, боље речено, као широка позадина на коју се пресликала ратна стварност кроз коју смо посљедњих година пролазили као кроз страشان колективни сан», записао је **Новица Петковић** о «Недреманом оку» Рајка Нога, под насловом «Пјесничково сабрано сочиво».

О овом најновијем остварењу Рајка Петрова Нога говорио критичар сајма **Желидраг Никчевић**, истичући да је вечерас на «Тргу од књиге» «један од најважнијих аутора савремене српске поезије, једно од најзвучнијих њених имена, у ствари – један од неколико стубова по којима омјеравају њену ширину и дубину и сложеност читавае конструкције».

«Ного је најаутентичнији баштиник и настављач наше лирске традиције, почев од народне, па даље, до наших дана, па је према томе и нова књига «Недремано око» у ствари нека врста резимеа и врхунца, не само његове личне стваралачке путање, него и наше савремене лирике – бар оног моћног крила које брине «да се наше старе речи не размину...», рекао је Никчевић,

казујући при том «један уводни музичко-географско-национални комплимент». «Наиме, када би земаљски народи правили сателите за снимање одозго, водећих националних тонова, онда би том брујању језика један, онај српски, несумњиво имао у себи понеку каденцу Рајка Петрова Нога.

Ријеч је, дакле, о директном уписивању у колективну мелодију и национални слух; ријеч је о сувереном пјесниковом чину који у веома тешким временима, покушава да нам пружи још један јак разлог да останемо заједно», рекао је Никчевић.

Никчевић је истакао да је Ного један аутентични медиј лирске историје, «један од ријетких који имају право на велике ријечи, а вјероватно једини који тако силовито и без остатка уплиће аутобиографску нит директно у ткиво колективне симболне економије». «Не наглашавам случајно овдје, у Херцег-Новом, тај значај биографије, тај Ногов лук (судбински) од Херцеговине, па мало на сјевер, на истох до Београда, па онда у правцу Хиландара, Косова и Рашке, наших Куча и Медуна, ја то видим и као неку врсту обилажења око Србије – као да се приближавате мајци, тражећи матерњу мелодију, с много чежње и увијек вам се јављају опасне сметње на везама... И та потрага је, можда, у пјесничком смислу, извор највеће

снаге, а у животу највећа патња и носталгија», закључио је Никчевић.

Казивањем своје пјесме «Сузна молитва», пјесник Ного је «направио копчу» са другим дијелом друге сајамске вечери и књигом оца Раломира

Никчевића о Острошком чудотворцу. «Сузна молитва Оца Свога Оче / Изведи кротки чопор из зиндана / Да под пилама литургија почне.»

Рајко Петров Ного за сајамски *Билтен*.

АКО СУ СТИХОВИ ДОБРИ – ОНИ НЕ СТАРЕ

Раскошно је Бог удесио да на Тргу Херцег Стефана, крај цркве Светог Архангела Михаила и тамо негде у даљини бисте **Алексе Шантића**, дакле у изванредном озрењу и озрачју, пред фином публиком, отменом, говорим своје стихове. По мени је та благодет, по свему судећи, незаслужена, премда је моја књига ове године добила три значајне награде. Али награде никога не спашавају, да кажем, од праведног заборав.

Самим тим што сам ја овде често долазио скоро четрдесет година и што је за ове амбијенте везан по који мој стих, тако да сам у првом дијелу, по природи стварн, просто окупио оне који су ме подсећали на мене некадашњег.

Као што знате, ни фотографије више нису као што су биле; ни бркови нису више као што су били, а стихови, које сам у зрелијем или млађем добу писао, ако су добри – не старе. То је утеха за пјесника.

Занста, било је пријатно – и синоћно отварање и вечерас. А не сумњам да ће и сутра бити лепо пошто гостује **Горан Петровић**, писац једне сјајне књиге, односно више књига, а мени посебно драге «Опсада цркве Светог Спаса».

Видим, дакле, да је унесено извеснога реда. Рекао бих, чак, и извесног елитизма, да моју безначајност ту неуобзирујем, у овај обновљени Сајам књига, у новом амбијенту, и са новим енергијама.

Промоција књиге «Тајна Острошког чудотворца» Радомира
Никчевића

Владика захумско херцеговачки Глигорије

О ПРЕОБРАЖАЈУ ДУШЕ

Говоримо о најљепшем светитељу, макар данас, из ових крајева и крајина, о Светом Василију, слава му и милост. Књига коју су приредили отац Радомир и «Светигора» а по благослову манастира Острога и блажено почившег игумана Острошког Лазара и у сарадњи садашњег игумана Јована, а опет све по благослову митрополита Црногорско - приморског Амфилохија свакако је велики дар свима нама али највећи дар снима који чезну за преображајем душе, а таквих је данас највише. И зато је можда ово мјесто најповољније да о томе говоримо. Ова књига на један савремен начин успијева да опише тај догађај преображаја душе, односно догађај покајања који се збива у сусрету са живим Богом, овдје, опет преко сусрета са живим Светитељем Божијим, Светим Василијем, Чудотворцем и са живим људима који служе и труде се око његовог кивота, монасима, калуђерима какав је био отац Лазар који је у ствари изворни

аутор књиге која је вечерас пред нама. Порађајући многа чеда међу којима и оца Радомира који је направио ову књигу, али и својим благословом обавезујући га да ова књига изађе. Утисак који је мени оставила ова књига хада сам је први пут имао у својим рукама је да је она урађена на европском свјетском највишем нивоу. Оно што сам тад помислио јесте да ми у Европу и у свијет заиста можемо на прави начин једино преко цркве. Оно што свијет треба да добије од нас нису само новци и природна богатства него прије свега истина коју у себи носи наш народ а то је истина православља. У том духу и тако је говорио прије 150 и више година Фјодор Михајлович говорећи да православље, Русија, Србија, треба свијету да поклоне наду и истину живог Христа зато што је тај народ, како овдје показује аутор књиге, ходећи по шумама, живећи по гудурама земаљским носио живог Христа и Христос је са

тим народом живио по шумама, планинама и по пећинама. Највише се то види у пику Светог Василија са којим је он од родних Мркоњића, преко Завале и школовања у Завали, преко Тврдоша и Никшића гдје је службовао, преко Свете горе и Косова, све вријеме заједно ходио да би у оној хладној пештери острошкој заједно проводили дане и ноћи плачући за свијетом због кога је Христос и умро и васкрсао а кроз којег је опет читао тај свијет створен. Та пећина била је заиста извор живота и та пећина тамна, мрачна и хладна постала је најсветија и најсвјетлија кућа српска. Најсвјетлија кућа у овим нашим крајевима али чија свјетлост је досегла заиста велике ширине и велике даљине, до велике Америке и Канаде, до Русије, до Београда, Војводине, Србије, Босне и Херцеговине, Далмације. Свуда гдје људи живе по Европи зраци те свјетлости додиривали су многа срца и не само да су их додиривали него су их будили, оживљавали, преображавали и привлачили себи. Највећа вриједност ове књиге је то што читалац добија жељу да оде у Острог, да оде пред ту пећину, да оде том светом кивоту, да се наслони на груди том светом милосрдном светитељу Чудотворцу, да заплаче ту на

том мјесту и да се врати исцјељен, другачији, бољи. Као што је у самом предговору рекао митрополит црногорски да се нико с тог мјеста никада није вратио исти него се вратио другачији и бољи. Ова књига носи ту чежњу и ту жељу да се човек моли Светом Василију, да се моли пред његовом иконом, да се осјети заштићен, да се осјети пријатељем Божијим преко овог пријатеља који је пријатељ свакога онога који макар једном рекне искрено, из срца, из дубине душе – помагај свети Оче Василије. Свакоме таквоме одједном се отворе очи и дође му сазнање да има једног изврсног пријатеља, пријатеља који никад не оставља човека и кад човек гријешу... има један Божји, један свети пријатељ који га стално чека, који стално куца на врата његовог срца и који му говори као јунаку овог романа, истинитом јунаку, једном од многих из чудесне тајне Острошке- дођи код мене и ја ћу ти помоћи, обрати се мени ја ћу ти помоћи. И као што су многе мајке преносиле говорећи једна другој потајно каква је сила и моћ Светог Василија тако ће и ова књига данас на један савремен начин даље, још даље преносити то свето казивање, како каже овдје једна мајка Црногорка својој кћерки или снахи да има наде за њеног сина кад више

нико није вјеровао да има наде. Код Светог Василија нема пропалог, нема заборављеног, нема изгубљеног човјека. А шта то значи? То значи да је Свети Василије уистину Христоносац, уистину Богоносац, да је он сами печат лика Христовог, да је он сам свједок живота Христовог, смрти његове славне и преславног Васкрсења. Зато је таква топлина те пећине, зато је таква свјетлост те свјетлости коју тамо налазимо, јер је од Христа и Христова у овом дивном изданку ове наше земље. И што још већу наду даје, још већи подстрек нама грешнима, осим тога што можемо да се покајемо, да нас помилује Бог преко Светог Василија, што нам је показао какву славу, величанство и достојанство може постићи људска природа, какву славу моћ и достојанство и за какву круну и за какво царство Бог спремио човјека. Свети Василије је свједок истине Божје, а ова књига на савремен начин говори о тој истини. Није могуће до краја изрећи ту тајну, не би ни била тајна када би могла да се сажме у ријеч једну, или у једну књигу. И у сами свијет не би стале написане књиге о тој тајни. И у сами свијет, већ можемо да кажемо, не би стале написане књиге о чудотворству Светог Василија. Колико је милиона душа обрадовано након

призива и позива имена његовог. Зато је велика радост оца Радомира који се заиста потрудио да нам ово богоугодно дјело приреди, и биће радост свакоме ономе који ће читати, биће могућност да се свако од нас пронађе, биће ту и понека суза и суза радосница и биће пробуђена жеља да истрпимо живот у коме живимо, јер трпљење смислено, свето трпљење, рађа наду а нада рађа љубав а без љубави нико не може да опстане и да постоји у овом свијету. Зато је ова књига плод љубави, плод благослова и сигурно ће многим донијети много благослова, радости, способности да истрпе и да задобију наду и љубав која је од свега важнија. Хвала Богу. Хвала Светом Василију. Хвала нашем дивном оцу Лазару чија је идеја, чији је благослов био, хвала оцу Радомиру и његовој протиници који су се искрено, колико им је Бог дао снаге и ума да нам ово подаре. Хвала митрополиту који их је у томе подржавао кад није нико, или кад је мало ко и кад смио ми други, сматрали да никад ова књига неће изаћи и опет је Свети Василије показао своје чудотворство да у оваквим временима излази оваква књига која показује да нам је пут у свијет преко Острога и преко Светог Василија и да је свјетлост томе свијету с наше стране само на тај начин. Ако

ту свјетлост тај свијет неће нећемо му је наметати али ако је хоће, а хоће сигуран сам, онда је то наша велика улога. Зато је ова књига објављена и на енглеском језику и то је још један допринос, још једна

мудрост благословеног оца игумана и људи који су књигу приредили. Хвала вам свима и нека вас све Свети Василије благослови, нека вам дарује мир и радост, и наду, вјеру и љубав. Жијели,

професор др Богољуб Шијаковић

ТАЈНА ОЖИВЉАВА ЗАБОРАВЉЕНЕ ПРЕТКЕ

Из више разлога није ми лако да говорим о овој књизи. Најприје треба да говорим пред двојицом владика који оно о чему ми причамо живе, пред владиком Херцеговачким који је на столици Светог Василија Острошког, пред митрополитом црногорско приморским у чијој Митрополији је Свети био, а треба да говорим о нечему о чему није лако говорити, о чему се строго говорећи и не може говорити, о нечему што је тајна, као што и пише у наслову ове књиге. Али, књига је у техничком и графичком смислу на изузетном нивоу. Рађена је у сваком погледу професионално са савременим дизајном, са савременим, изузетно добрим фотографијама, у веома квалитетној опреми. Гледана као производ индустрије књига, ова књига је таква да се њој можемо похвалити. По опреми и квалитету јесте

одбљесак онога коме је посвећена. И енглеско издање ове књиге сигурно да ће доживјети успех. Књига је заправо једна приповјест о спасењу једног заблудјелог младића који из безнађа, након додира са светињом, открива наду и спасење. Књига говори о подвижничком искуству православног предања које је уплетено у ту појединачну судбину. Књига говори о покајању као прескрету наше душе, као повратку и извору нашег постојања. Књига говори истовремено о читавој историји нашег народа. Она **оживљава заборављене претке**. У чистој природности у којој се рађамо све је одређено и пресуђено и тај биолошки ниво нашег постојања не допушта нам да се дотакнемо светиње. Морамо га надићи, морамо се промијенити у темељу. И човјечанство које настоји да овлада природом исто тако запада у безнађе. О томе говори читава наука која

има монопол nad stvarnošću. O tome govori čista racionalnost koja je oslobođena etičkog, vjerskog koja je neutralna ili sebe tako predstavља, koja себе поставља као апсолутно мјерило смисла. Купминација такве рационалности и такве науке је у организованом насиљу, организованој лажи у којој савремено човјечанство живи. Насиље и лаж постају главне одлике овога времена. Живимо у времену које подстиче равнодушност, а равнодушност и безнађе су руку под руку. Огроман труд се улаже да заборавимо на то да су култ и жртва у темељу сваког смисленог човјековог постојања од када се пише историја до када памтимо. А култ и жртва не могу без светости. Без светиње и ту смо онда у средишту ове књиге: Мистерија, тајна, светиња, чудо Свети Василије, слава му и милост, како увијек наш народ говори кад помиње свечево име је светац, који тако добро свједочи да светост није епитет који неко има или нема већ је то пуноћа божанског постојања. Тек на темељу Божије светости може светац да буде свет. Хришћани су како каже апостол Павле свети јер су освештани у Христу, јер је у њима дух свети, јер су причесници Божје светости, јер су заједничари Божје светости. Дакле, није

светост оно што се задобија као нека одлика већ је то права Божанска суштина. Свети Кирило јерусалимски је једном рекао - заистину је свет једино онај који је по природи свет. Ми смо свети али не по природи него заједничарством и подвигавањем и молитвом. То је дубока и важна истина коју свједочи Свети Василије а коју треба имати на уму управо због времена у коме живимо, у ком се не ријетко догађа да неко светињу схвата као нешто што је по себи свето, као што имате људе који су атесити а дођу код Светог Василија. Светиња је света јер је Бог свет. Чудо које се небројено пута догодило у тој светињи нешто је сасвим друго од психопешког чуда, односно чуђења. Ово чудо је онтолошко да тако кажем. Чуда која се тамо догађају су један потрес у природном поретку ствари, један експес, нешто штом је непредвидиво, а са стансвишта природних закона - непланирано. Али ни чудо не треба да буде аутоматски хранипац наше вјере. Уосталом, сјетимо се Христових искушења када он одбија да чини чуда да би на такав један прост начин пуке евиденције фасцинира. За оног ко вјерује најобичнија ствар може да буде чудо. Постојање сваког од нас је чудо. Цвијет у трави је чудо, све може да буде чудо за онога ко је

надахнут вјером као што онај који не вјерује потрудиће се да банално објасни и највеће чудо овога свијета. То су два приступа, два доживљаја стварности. Трагање за смислом чуда нилошто не смије да остане на нивоу психологије јер је чудо догађај који потреса из темеља, догађај који посвједочује прву односно другу стварност, догађај против природности. Чудо је Богојављење, теофанија, у чуду се открива Бог његова милост љубав и интересантно не толико правда колико милост и љубав. Нема изгубљеног живота за свеца. Сваки који дође наћи ће утјеху и наду, а њих човјек не добија само по правди већ по милости Божјој и свечевој јер да је по правди ко зна шта би свако од нас добио. Да бисмо задобили милост Божију и свечеву не треба да то специјално

заслужимо, треба да отворимо срце и душу и да то примимо. Светост и чудотворство су израз Божје милости и љубави и пред светињом којој је посвећена ова књига једноставно стоји натпис - дођи и види. Дођи и види како је диван Бог у светима својим, дођи и види како је диван Бог у чудотворствима светих, и ова књига нас тако ословљава и свакоме од нас лично говори и лично нас позива - дођи и види, дођи и види позива нас и Свети Василије, а то није слава као потврда индивидуалности већ слава као начин на који се објављује Бог - Творац кроз читаву своју творевину Милост којом нас Бог спасава као људска бића и то не у нашој ускогрудости већ у нашој богопикости. Тако нас прима и Свети Василије Острошки и Тврдошки - слава му и милост.

Митрополит црногорско-приморски, Амфилохије

ДИВНИ СВЈЕДОК СВЕТОСТИ

Један њемачки историчар религија Рудолф Ото написао је негдје почетком прошлог вијека књигу која је не тако давно и код нас преведена под називом «Светац». У тој својој књизи овај њемац како је то њима својствено прави дубинску синтезу свечовјечанског, религиозног

доживљаја независно од историјских епоха, независно од религија којима се он бавио. Бавио се великим свјетским религијама. У тој својој књизи он је утврдио несумњиво да је онај основни, суштински нуклеус свеукупног, свечовјечанског, религиозног доживљаја управо чежња за

светошћу, за onim што је свето а оно што је свето то је нешто, или боље речено, неко ко је дубљи од онога што ми јесмо као природа, као творевина, као природна бића. Нешто што даје дубљи смисао људској егзистенцији, ономе што човјек јесте, нешто без чега човјек не може пронаћи одговор на своје постојање и не може пронаћи истински, прави смисао свога постојања. Светост и свето је један нови квалитет живота. Боље речено то је нови начин постојања саме природе, а на првом мјесту људске природе. У многим религијама између светог и светости, другачијег начфина постојања тог новог квалитета живота доживљава се као нешто различито. Понекад супротно од онога што јесте природа, што јесте човјек. То је нарочито својствено у такозваним дуалистичким религијама којих није било мало у историји и којима човјек врло лако стреми још од древног Платона философа па до најновијих дуалистичких система који праве ту конфронтацију између онога што јесте природа као нижи начин постојања или као пад самога бића или отпад самога бића од онога што оно треба да буде. Али, ипак свето је оно што је мјера тог и таквог начина постојања. То се нарочито види у такозваним природним религијама, а хришћанство као религија, као

вјера, не само да, што и сама ријеч религија значи, везује онострано и онострано, овај свијет и онај свијет, творевину са Творцем, са свесавршеним него у исто вријеме у самој природи људској и њеној свеукупности открива дубљи смисао. У самој природи налази записану ту тајну, доживљава природу и човјека са свим onim што човјек има у себи као припрему, као квасац за хљеб, за савршеније постојање. Дакле, не постоји дуализам између природе, између тијела и тјелесности, душе и душевнога и онога чему човјек стреми али постоји комплементарност у малом, у ономе што јесте човјек, а присутно је у ономе што треба да буде. Човјек као биће ограничено створеношћу, тварношћу законима природе, али биће које је способно за бесконачност, за вјечност, управо за тај другачији, квалитетнији начин постојања који није нешто што је њему туђе, што постоји паралелно са њим, него је нешто што он носи у себи, што природа носи у себи. Као што је у зрну пшеничном садржана тајна пшеничног класа и хлеба који једемо исто људској природи је тако и човјеку. Он посједује у себи тај квасац и тај нови начин постојања за нешто што је у њему и што се постиже и остварује кроз њега, кроз његов двиг. Отуда дивни наш

израз подвиг, подвижништво. Двигање нечему односно некоме не у празно. О тој светости о том другачијем начину постојања нашег свједочи ова књига «Тајна Острошког Чудотворца.» Дивни свједок је управо Св. Василије Острошки. У острошкој светињи ја сам то опипао својим рукама. Носили смо светитеља за Херцеговину, пресвлачили смо га. Био је са нама заједно и патријарх и претходник Владике Глигорија – Атанасије. Како га је Бог дао онако смјелог, каже Свџу: «Еј, светитељу дај мало помогни. Савиј мало руку да ти обучемо одежду» Ја се не бих усудио да тако нешто кажем али Атанасије је тада био на његовој столици па је ваљда осјећао и ту храброст. То су људске кости, то су наше кости, то смо ми, тај Свети Василије Острошки. То смо ми али и нијесмо ми. Ми смо ти који идемо њему. Ја сам имао благослов Божији да прије рођења будем прд Њивотом Светог Василија, у утроби мајке. Прешла је преко планина из Мораче, кренула прије девет зора и увече дошла до Њивота. Ту је преноћила 1938 и вратила се кући преко Барче. Срио је мој ђед, покојни Радисав који је много волио јер му је родила пуно унучади, а са мојим оцем је живио сам 25 година јер му је

домаћица млада умрла. Рекао јој је – невјеста то што носиш под срцем, ако буде мушко, биће мој поп. Иако код нас није било попова дуже времена, ни у нашем братству ни у нашој породици. Дакле, Свети Василије је човјек који је живио, који је био од крви и меса, али је имао уз себе неугасиву жеђ. Као што јелен чезне за водама тако и он чезне за живим Богом, за светињом, за дубљим смислом. Отуда овај младић који хода ту је негдје на његовом путу, у тој чежњи за дубљим смислом живота, чезнуо, остао целомудрен, целовит, васпитан у страху Божјем од своје мајке и оца у ерцеговачком селу Мркоњићима сау своју младост посветио светињи, отворио се као цвијет за небеску росу. И као пчела кад иде од цвијета до цвијета тако је и он у тој богочежњи ишао од Тврдоша, цетињског манастира, пећке патријаршије, до Хиландара гдје и данас има мала Светог Василија. Гдје год је ишао непрекидно је, у Божјем присуству сваки дамар свога бића посвећивао. И заиста прије смрти он је постао сасушен. Ништа у њему није било сем божје љубави и доброте, милости, милосрђа и спремности на жртву. У том погледу је Шијаковић у праву јер само оно што на жртви почива велико је и неуништиво. Што је дубља жртва и

спремност на жртву то је дубља љубав. Што је мање љубави у срцу људском то је мање спремности на жртву за Бога, за устину и ближњега свога. Свети Василије је сав изаткан од жртве, жртвености, као жртвено јагње. Он је у том погледу стопроцентно христолико биће и није чудо што је он и ходећи по земљи постао сасуд Божанске свјетлости. Живећи у телу живео је други начин постојања. Пуним плућима и пуним животом. Носио је у себи бићетворне силе, и не само добротворне силе које су својствене људској природи него поприма у себе степен вјечне доброте, вјечног добробитија које освештава њега. његове кости, што чини његов спомен неуништивим и толико вијекова привлачи људе да га памте, да га се сјећају, не само као великог човјека или чудотворца већ као себе самог, као свог дубљег смисла. Један аустријски психијатар каже да је најопаснија болест савременог човјека болест изгубљеног смисла живота. Он је добро дефинисао модерно човјечанство и беспућа којима оно креће и све више тоне. Они који иду Светом Василију добију понека тјелесно исцјељење и сви мислимо да је то оно његово чудотворење, посебно они који су болеснији и у већој муки тјелесној. Али не само они који су тјелесно

болесни него и несавршени људи који нису отупјели, који нису изгубили тај миомир, ту чежњу за Богом, за бољим савршенијим, вјечнијим, смишљенијим собом. И ту је Светитељ издашан Он дотакне и свакоме подари по нешто и остави неког трага. Јуче сам био у Челебићима да освештамо цркву Св Прокопија. Свратим у манастир Дубочицу за који сам чуо да постоји али нисам знао гдје се налази. Прво што чујем то је о Светом Василију. Неки човјек из тога краја који није имао дјеце ишао је код Светог Василија и светитељ му је дао дијете те је од њега остао широки траг а он је ту најзначајнији приложник манастира. Сада у том селу кажу да и они имају свој Острог па кад неко не може да оде у Острог нека дође у Дубочицу јер је ту некада Свети Василије служио литургију. То је било довољно да та Дубочица добије печат Светог Василија као што говоре за манастир Куманицу, да је исто отићи под Острог или се поклонити куманичком подвижнику Григорију који је сличан Богоносац или Христоносац, Светом Василију. И ова књига нам свједочи о том свестраном трагању за смислом живота, за светињом, за светошћу постојања, за савршенством. Као што је кроз живот Светог Василија уткан живот бројних његових светих претходника и

он је тиме постао саборно биће, носећи у себи тајну подвига својих предака, своје мајке, часне испуњене страхом Божијим, па све до Светога Саве и хиљаду апостола. Све је то у Светом Василију и све је то оно што привлачи као магнет оне који приступају тој Божјој светињи хојој и пјешке иду и данашње размажене, господске ноге, по црногорском камењу. Питам се шта је то што их гони са другог краја свијета. Одскора имамо једну Американку веома угледну жену која се заљубила у Острог о коме раније ништа није знала. Када дође ту нађе себи мир, открила је дубине своје америчке душе у Острошком Чудотворцу. Светитељ Острошки је свечовјек јер носи у себи тајну Богочовјечности, тог новог истинског начина постојања, истину новог квалитета живљења, отварену чежњу за светим и светошћу, живи сусрет са живим Богом, јер само то може објаснити острошку камену пустињу која је процвјетала и потврдила ријечи пророка да је пустиња неродна плоднија од оне која рађа. То јесте једно од великих чуда на Земљи да све велике идеје и религије нису никле у равницама. Оне су у њима примјењиване, понекад и сакаћене. Све велике идеје, откровења рођена су у пустињи, у камену. Тамо гдје се нађе човјек пред голим самим

собом, док не каже сам себи на овом свијету постоје само Бог и ја – нема му спаса. Све дотле док човјек не сиђе до свог најдоњег камена, док не дође на границу небића, ништавила, а доћи ће прије или касније свако људско биће и свако створење, док се не сусретне са пунином својом са осмишљењем свога постојања, са вјечним собом, са истином која га је изњедрила, која га је изаткала у дубинама земље, све дотле човјек остаје слијеп и сакат, пипа по стварима и предметима. «Све мисли људске најдено сабране, ништа друго не представљају до кроз мраке жедно тумарање до нијемог једног наријечја...» како је то Владика Раде схватио у младим годинама зато што је био цетињски пустињак и носио се са алама и силама али се понио и са самим собом, сишао до најдоњег свог камена и у каменој пустињи срео Бога попут његовог стрица а научен од његовог стрица попут Светог Василија, а од Светог Василија, па ево и ова књига о томе прича и говори. Дивно је ово издање и отац Радомир се потрудио, да га ја много не хвалим. Добио је благослов од старца Лазара и испунио га је. Радујем се да се појавила овако лијепа књига о пијепом свецу Божјем, нама свима милом и драгом Острошком Чудотворцу. И она је једно

чудо јер је било много муке и труда око ње и далеко је стизала. Корице су рађене у Љубљани у Словенији. Распала се наша бивша држава, али светац острошки успоставља везе, оне праве и са Словенцима и са њиховим вјештинама. Тако да је и са техничке стране ова књига заиста прворазредни догађај, а да не говоримо о оном дивном садржају књиге који је пребогат. Није то роман – јесте роман, није то прича – јесте прича, није то љетопис – јесте љетопис, није то повјест – јесте повјест, није то житије – јесте житије. Свега ту има а потрудила се и попадија Весна која је ту унијела сву своју душу, умијеће и знање језика. Књига је урађена на острошки начин и зато ће надам се имати благослов Острошког Чудотворца а имаће сигурно и читалаца.

УКРАТКО *** УКРАТКО ***

У музичком дијелу програма на отварању «Трга од књиге» наступили су флаутисти Ивана Дабовић и Душан Тадић из Херцег - Новог.

Радомир Никчевић, након промоције књиге «Тајна Острошког Чудотворца»

Сајам који је сабран око ове светиње цркве светог Арханђела Михајла заиста има и печат ове светиње и велико је задовољство доћи у овај град и на овај новоформиран сајам на «Тргу од књиге». Утисак је изванредан и вечерашњи програм је изванредан поготово што смо вечерас имали прилике да чујемо у два дијела програма и господина Рајка Нога и казивања о Светом Ваиспију Острошком. С обзиром да је о тој књизи коју смо писали саборно како рече владика Глигорије и коју је у нашим душама исписао наш духовни отац Лазар и који је и дао благослов за овакво једно дјело велики је дар да је херцеговачки епископ Глигорије говорио о њој.

УКРАТКО *** УКРАТКО ***

Програме «Трга од књиге» воде Данијела Ђокић и Ђина Накићеновић.

Промоција збирке приповиједака «Ближњи» Горана Петровића

КАД СУ РОМАНСИЈЕР И ПРИПОВЕДАЧ (КОД ИСТОГ ПИСЦА) У СТАЛНОЈ ПРЕПИРЦИ...

«Ако постоји *Трг од оружеја*, *Трг од бршине*, *Трг од млека*... зашто не би постојао *Трг од књиге*? Заправо, има пуно разлога да постоји *Трг од књиге*. Ја се захваљујем организаторима Сајма у Херцег Новом што су ме позвали да и ја нешто донесем, како се то некад говорило, од мрачарије на овај *Трг од књиге*». Овако се обратио публици књижевник **Горан Петровић** треће вечери сајма «*Трг од књиге*» на ком је престављена његова најновија збирка приповиједака «*Ближњи*», а о књизи, поред аутора, говорио је критичар сајма **Желидраг Никчевић**.

Горан Петровић (Краљево, 1961) био је гост «*Празника мимозе*» 17. фебруара 1998. године и тада је промовисан његов чувени роман «*Опсада цркве Светог Спаса*» за који је добио Награду «Меша Селимовић». Послије тога за «*Ситничарницу код срећне руке*» (2000.) добио је НИН-ову награду.

«Централни мотив у мојој прози је мотив времена или тачније – одсецака времена. Роман «*Опсада цркве Светог Спаса*» бави се временом од око 800 година – од средњег века до последње

деценије прошлог века. «*Ситничарница код срећне руке*» захвата период од 1903. године до завршних година прошлог века, прошлог миленијума... Иначе, пишем веома споро. За романе било ми је потребно по неколико година, јер су дуге припреме за њихово писање. Чак и припреме на нивоу лексику, јер и кроз то желим читаоца да обавестим и епохама и којим пишем. «*Опсада цркве...*» настајала је преко четири године, «*Ситничарница...*» нешто краће од три године. Ова збирка приповиједака «*Ближњи*», као и збирка «*Острво и околне приче*» настајале су по шест година, иако и једна и друга имају једва по стотинак страница. То је зато што су код мене романсијер и приповедач у сталној препирци за радним столом. Романсијер, наиме, стално пљачка и пресреће приповедача у мени и отима приче за романе. Теоретичари књижевности то зову «*уметнутим причама*». Ко је имао прилике да чита моја три романа, видеће да у свима њима стоје тзв. *уметнуте приче*. То ће рећи да је романсијер у мени надвладао приповедача... И у том ценкању отео један дио мојих прича», испричао је публици Петровић.

Збирку *«Ближењи»*, која је састављена од девет прича, Петровић је писао од 1996. године до љета прошле године. Тематика прича, како је рекао и сам аутор, непосреднија је и реалнија, баве се оним што нас окружује. «И као такве, нијесу нимало веселе, већ веома тужне. Можда бих их најкраће описао тако што оне говоре о времену када су деца морала да одрасту пребрзо, а одрасли се праве као да нису одрасла», рекао је Петровић који је на почетку прочитао најкраћу причу из збирке, а она се зове *«Велика прича»*. На крају је прочитао и причу *«Ближењи»*, завршну и насловну причу књиге. «Петровић је заблестао на књижевној сцени и на њој остао зато што су заиста сви видјели да је ријеч, не само о изразитом приповиједачком таленту него и о шанси за српску прозу уопште, да себи отвори нови пут и да нас на том путу сачека неко ново ремек-дјело – тиме се показује и доказује виталност и висок европски

квалитет националне традиције», рекао је књижевни критичар Желидраг Никчевић, који је иначе први уочио Петровићев таленат. Прије петнаестак година, када је написао у *«Побједи»* осврт на Петровићеву прву књигу *«Савети за бољи живот»*.

За најновију збирку приповиједака *«Ближењи»* Никчевић је рекао да је то наша тајна, не мања и не мање драгоценост од највећег чуда, «и свака од ових девет прича ту тајну ефектно предочава, остављајући читаоцу простор да је рјешава и да у њој себе пронађе».

«И приповиједачки стил је овдје сасвим конвенционалан, дискретан и некако пригушен, да би се писац мало повукао уназад, као кад се у галерији погасе свијетла и публика кроз прозоре посматра шта се дешава ван, на улици и на дворишту», истакао је Никчевић, наглашавајући да је Петровићева «делимирајућа проза поетична, не мање од претходних – раскошних грађевина».

Горан Петровић за сајамски *Билтен*:

НЕ ВОЛИМ ДА ПИШЕМ КЊИЖЕВНОСТ У КОЈОЈ ПРЕОВЛАДАВАЈУ ЗНАКОВИ УЗВИКА ВЕЋ ЗНАКОВИ ПИТАЊА

О сајму...

Овај простор је леп и допада ми се што је Сајам назван *«Трг од књиге»*. Ја сам дуго и *Београдски сајам* доживљавао као *трг од*

књиге. То су онда највећи тргови на свету, а свака књига је заправо једна улица и у свакој од тих улица можете срести неке јунаке

или неku причу koja се сакрила у корице неке књиге.

О оном што тренутно ради...

Издавач ће поновити моју прву књигу коју сам написао пре тринаест година и стрепим шта сам то тада писао. И размишљам да ли то може да опстане у односу на књиге које су потом настале.

Сада покушавам да радим једну новелу. То је за мене изазов јер је то жанр у ком се до сада нисам огледао. Размишљам и о новом роману и прикупљам податке. Заправо, када радим, повучем неке координате и кроз њих посматрам

свет, а оно што прође кроз то сито уђе, у то књижевно дело или остане мимо њега.

Обавеза је бавити се оним чиме се ја бавим. Од уметности и књижевности се врло често очекује да разрешавају нека питања којих има у животима свих нас и у нашим друштвима. Ја не волим да пишем књижевност која нуди одговоре, у којој преовладавају знакови узвика. Ја волим да пишем књижевност у којој преовладавају знакови питања. Покушавам да натерам читаоца да сам себи поставља та питања која потенцирам у књигама

ИЗДАВАЧИ О «ТРГУ ОД КЊИГЕ»

«ТРЕБНИК» - Земун, директор - РАНКО КЕБАРА

ОВДЕ САМ ВЕРОВАТНО НАЈСТАРИЈИ ИЗЛАГАЧ. Био сам на свим сајмовима у Игалу осим 1997. године. Овогодишњим сајмом смо задовољни уз неке ситне примедбе техничке природе- мали штандови и осветљење-који се могу отклонити. Идеју да се сајам организује на Белависти чуо сам од једног нашег колеге пре 5-6 година. Када ми је објашњено где је то био сам

скептичан. Сада сам пријатно изненађен, амбијент је диван и посета је добра а надам се да ће таква бити до краја сајма. На штанду Требника може се купити најновије издање књиге «Увод у србистику», а ових дана најпродаваније су књиге «ЧОВЕК И ДЕЧАК», «БИБЛИЈА ОТВОРЕНЕ МАСЛИНЕ» и «ЦРВЕНИ ШАТОР». Цене су приступачне и за поједина издања има сајамског попуста.

«НАУЧНА КЊИГА КОМЕРЦ»-Београд
директор, ВЛАДИЈА ВЕЛИЧКОВСКА

Сајам књига је у сваком случају добар било где а посебно у Херцег Новом, граду који је диван за све посетиоце. Излагачи су различити, нуде све, од белетристике до научне литературе. Сајам је релативно добро посећен и добро је организован уз мале пропусте који су занемарљиви. Овај сајам је

«МАЛИ ПРИНЦ»-Београд
САЊА ДУМИЋ

Штандови су много лепи, много лепши него прошле године и уопште све је добро организовано. И посета је добра што нисмо очекивали јер смо мислили да је ова локација забачена, да је то негде горе. Задовољни смо иако се сада граница тешко прелази па се

УКРАТКО * УКРАТКО *****

Током прва три дана трајања «Трга од књиге» најпродаванији наслови су били «ИГРА АНЂЕЛА» Љиљане Хабуановић Ђуровић, «СВЕ О ДЕЧАКУ» Ника Холбија и «БАВО И ГОСПОБИЦА ПРИМ» Паола Коелја.

УКРАТКО * УКРАТКО *****

У истом периоду највише књига продали су «BOOK MARSO», «АЛНАРИ» и «ПАИДЕНА».

пуно организованији од оних који су се одржавали у Игалу, а ја сам на неколико учествовала. Штандови су лепо урађени и приступачни за књигу, што је веома важно јер је тако доступнија посетиоцима. На штанду «НАУЧНЕ КЊИГЕ» могу се купити књиге за све факултете.

довијамо на разне начине да пребацимо књиге, али је ипак све добро. На штанду «МАЛОГ ПРИНЦА» највише интересовања има за књигу «МОЋ ПОЗИТИВНОГ МИШЉЕЊА», а препоручују «ЗЛАТНО РУНО», леп и вредан историјски роман, кога дуго није било на тржишту. Цене су приступачне а има и сајамског попушта.

БИЛТЕН «Трга од књиге»

За издавача: Оливера Доклестић
Редакција Билтена:
Витка Вујновић, Драгана Зечевић
и Петар Јаничић
Током трајања «Трга од књиге» биће објављена 4 броја Билтена. Из Press службе новинари ће свакодневно добијати информације о програмима.

АРС ЛИБРИ (Београд) и БЕСЛЕДА (Бања Лука)

едисија «САБРАНА ДЈЕЛА»

О сабраним дјелима Петра Кочића
Ненад Новаковић

ПУТ ЗА НОВЕ КОЧИЋЕВЕ ИСТРАЖИВАЧЕ

У овим сабраним дјелима постоје два Кочићева директа записа са његовог Змијања који никада до сада није била објављена, постоје 4 писма, три његовој супрузи Милки а једно Јовану Скерлићу, читава биљешница сачувана у пошастини Ђоровића а коју је пронашао и која се налази код професора Ненада Љубинковића. Та његова свеска у ствари је запис Петра Кочића са његовог тамновања у црној кући у Бања Луци и доњој Тузли. У тој свесци чије смо фототипије објавили Кочић се игра оловком и биљежи спољне одјеке свијета у тамници. Све ово ново, поред значајних јубилеја довољно је за објављивање нових сабраних дјела, да не помињемо библиографију, рјечник архивама и опрему, одличне предговоре. Занимљиво је и Републику Српску да је то

прво мултимедијално издање, па је Кочић први пут објављен на електронском запису и на веб сајту. Занимљиво је и да смо радећи по архивима у Бечу, Загребу, Сарајеву, Бања Луци, Новом Саду пронашли његове најраније записе, када је имао само 19 година, али и једину копор фотографију коју је урадио ШПИРО БОЦАРИЋ који је из ових приморских крајева, Херцег – Новог, Котора Будве, дошао у Бања Луку и основао Музеј босанске крајине с почетка прошлог вијека. То је једина фотографија у kolorу Шпире Боцарића која је била изгубљена а ми смо је случајно пронашли. Надамо се да смо као издавачи отворили пут новим истраживачима да се позабаве још озбиљније и бет јубилеја самим Кочићем.

Изабрана дјела Бранка Ћопића
др Горан Максимовић

ТРЕБА ИЗНОВА ЧИТАТИ И ВРЕДНОВАТИ ЋОПИЋА

Када је 1936. године Живко Милетиновић, уредник културне рубрике «Попитике» објавио једну од првих прича Бранка Ћопића, он је већ тада наговјестио да је на српску књижевну сцену ступио један од великих мајстора приповједача, један од наследника Петра Кочића. Изабрана дјела појављују се у правом тренутку јер већ десетак година у књижарима је готово немогуће пронаћи Ћопићева издања, можемо наћи антикварна или распарена, појединачна издања Ћопићевих дјела за школске лектуре и мислим да су издавачи на прави начин препознали да се на тржишту морају појавити опет изабрана дјела Бранка Ћопића. За ово издање карактеристично је и интересно да су га приредили можда тренутно најбољи зналци Ћопића - Ана Ћосић-Лукић, која је

докторирала на Ћопићевом дјелу и Станиша Тутњевећ. Ово издање на прави начин је представило оно што је у естетском смислу највриједније у Ћопићевом дјелу, оно што је живо и што ће на прави начин представљати Ћопића и у наредним деценијама пред књижевном публиком.

Мислим да се овим издањем Ћопићево дјело на прави начин поново појављује пред читалачком публиком и оно треба да буде препорука да изнова читамо и изнова вреднујемо Ћопића, да на неки нов начин, али потпуно адекватно, вратимо Ћопића публици и књижевности, и то на оно мјесто које му истински припада.

Сабрана дјела Владете Јеротића
магистар Ирена Арсић

НОВА ПИТАЊА И ЈЕРОТИЋЕВИ ОДГОВОРИ

Захваљујем организаторима што су ову манифестацију подигли на достојанственији ниво сушета нас издавача, аутора, књига и публике. Деценију већ «Арс либри» у сарадњи са «Бесједом» ради на издавању дјела академика

Јеротића. Његову прву књигу «Учење светог Јована Лествичника» објавили смо након што је она дуго чекала у једној познатој издавачкој кући, а затим смо ишли за захтјевима публике, онако како је публика тражила.

2000/2001. године објавити смо изабрана дјела у част 2000 година хришћанства са угледним суиздавачем - Српском православном црквом и под покровитељством Патријарха Павла. Изабрана дјела су садржала 12 наслова и углавном је реч била о књигама религијског садржаја. Направили смо и сајт Властете Јеротића у оквиру сајта «Рајско» Српско библиотеке. Временом, дошли смо до сабраних дјела, која још нису окончана. Кренули смо са радом прошле године и настојаћемо да до 2004.године буду завршена. То неће бити лако јер Јеротић још увијек ствара, врло је виталан и креативан, годишње неколико нових књига имамо среће да добијемо од њега, отприлике се та бројка сада креће око 30 наслова са више томова. То није пуко понављање његових већ објављених наслова, има нових књига, а већ објављене књиге су поткрепљене новим текстовима, па ћемо читати о Чеховљевим женским ликовима, о Шекспировом Ричарду III... Сусретима са Патријархом Павлом... Сабрана дјела су као и цело дело академика Јеротића подељена на религију, медицину и књижевност. До сада смо објавили «Дарове наших рођака» у 4 књиге, нова је

Јустин, игуман манастира Савина

УМЈЕТНИК ЉУДСКЕ ДУШЕ

У Херцег Новом је вечерас, овдје, најлепше. Ту је црква, вода, ко год је грешно може да се исповеди и

читава четврта књига са посебним текстовима о Његову, затим о Стевану Раичковићу, Дејану Медаховићу...

Посебно бих вас упутила на стару књигу «50 питања и 50 одговора» из хришћанске психотерапеутске праксе. Јеротић дозвољава да му се постављају питања и он одговара и то из његове двоструке визиуре јер је он психотерапеут – лекар, а поред тога религиозан мислилац високог ранга који ипак нуди прихватљива, хришћански оријентисана и добронамјерна рјешења и због тога је вјероватно привлачан и младој публици.

Идући за сугестијом публике да треба да напише 500 одговора објавили смо нову књигу «**Нова питања и одговори**».

Нека од питања су – због чега је све мање бунта код младих људи, затим како да знамо да је особа са којом смо она права, шта мислите о браку незрелог мушкарца са незрелом женом у коме се роде деца...Јеротић даје веома занимљиве одговоре у овој али и у области теологије. На питање да ли је Бог увек праведан, Јеротић прво коментарише да је то дреко али онда додаје и оправдано питање... Одговоре потражите у књизи...

да оде кући чисте савјести, рекао је поздрављајући публику игуман Јустин а потом подсјетно да има

više od 20 godina kako se susreću sa Jerotićem. Ono što je važno naglasiti naučiti iz ovih knjiga i kojima se riječ jeste da se snuša i uvažek nevojima ljudska i božansko, i "blavetnos" i "retivnet", i bolest i zarada, svega toga ima u ovim knjigama. Jerotić je u prvom i drugu misliozna, umni čovek, tročizavani, a lekar duše čovekove. Jerotić je svestan da se na ovaj svet dolazi živan i odlični, da je dom svih nas ova zemlja, nema tu crnoga i bijeloga, nema muškara i ženskog roda, sve je tu ljudski, sve je čovek, božni čovek, božja duša i ako ne valja - ne valja čovek, a ako valja - valja čovek. Vladeta Jerotić nijanše je umjetnik ljudske duše jer raspeo je sa svake strane

*„Najbolji ljudi su ljudi koji su
 najviše ljudi i
 najviše ljudi su ljudi koji su
 najviše ljudi“*

АНКЕТА *** АНКЕТА *** АНКЕТА *** АНКЕТА *** АНКЕТА

ПУБЛИКА О «ТРГУ ОД КЊИГЕ»

професор доктор Ратко
Божовић

Ово је најбоље мјесто за сајам књига и по видуку и по ономе што је направљено као изложбени простор за књиге. Нема превише издавача, али довољно за знатижељнике, довољно за праве читаоце, за право читање више него довољно. Након свега што се дешава у граду ово је мјесто које је најчистије. Мислим да преовлађују добре и најбоље књиге и мислим да је то добро, јер има и «штетних» књига.

Тања Митровић, медицинска
сестра из Лос Анђелеса

Свиђа ми се локација, мислим да је супер уређена, а с обзиром да не живим овдје, не знам какве су биле претходне манифестације. Ова је сасвим ОК.

Бранислава Анареи, из Новог
Сида

Интересује ме само црквена литература, али сам задовољна јер сам нашла овде неке ствари које нисам на другим местима. Пошто сам вероучитељ нашла сам и литературу која ми сасвим одговара и за наставу.

Радмила Бућић, туристички
техничар

Сматрам да су и понуда и мјесто на којем се сајам одржава много бољи и љепши него у Игалу.

Марко Станковић, ученик из
Београда

Чуо сам да је сличан сајам организован годинама у Игалу, признајем ниједном га нисам посетио иако сваке године долазим овде. Због тога мислим да је ова локација боља од те која је била раније. Све друго је мало у односу на Сајам књига у Београду, али има неког шарма, прави је летњи сајам и могао би да траје и после поноћи. Уосталом то је време када би сигурно навраћали млади. Верујем да би било користи и за издаваче. Можда није лоша идеја да следеће године поставите штанд са старим књигама, мене ретке, старе књиге јако интересују...

УКРАТКО *** УКРАТКО ***

Трећи број Билтена «Трга од књига» биће приређен следеће седмице, у уторак 29. јула.

Генерални покровитељ:
ОПШТИНА ХЕРЦЕГ-НОВИ

Спонзор програма:
АД "МЈЕШОВИТО"

Остали спонзори:
ХТП БОКА

ХОТЕЛ МЕТАЛУРГ - ИГАЛО

**МЕДИТЕРАНСКИ ЗДРАВСТВЕНИ ЦЕНТАР
ИНСТИТУТ ИГАЛО АД**

ЈП ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА - Х. НОВИ

**ЦРНОГОРСКА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА
АД ПОДГОРИЦА ФИЛИЈАЛА Х. НОВИ**

ДОО ПЕКАЛА - БАОШИЋИ

ДОО "CONEX" - МЕЉИНЕ

ВАЛ - ХЕРЦЕГ-НОВИ

MONTEPRANZO - БОКАПРОДУКТ ТИВАТ

АУТОШКОЛА ВЛАЧИЋ - Х. НОВИ

CAFFE BAR CARUSSINO - Х. НОВИ

ПАНТО МАРКЕТ ДОО - ИГАЛО

Ресторани:
"КУЋА ИВА АНДРИЋА"
"БАТОВИЋА МАНИ" - МОРИЋ
"ТАЖЕКС" - ЗЕЛЕНИКА
СПОРТ КАФЕ

ОРГАНИЗАТОР:
**ОПШТИНА ХЕРЦЕГ-НОВИ, ЈУ ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА И ЦРКВЕНА ШКОЛА,
ЈУК "ХЕРЦЕГФЕСТ", КЊИЖАРИЈА ЗАШТИЊА ХЕРЦЕГ-НОВИ**

СУОРГАНИЗАТОР:
УДРУЖЕЊЕ ИЗДАВАЧА И ШТАМПАРА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ - БЕОГРАД